

Jezus spreekt tot de vele mensen die zich om hem heen hebben verzameld op een berg in Galilea. We horen woorden uit de bergrede. Jullie zijn het zout der aarde, jullie zijn het licht der wereld. Jezus zegt dit niet enkel tot zijn vrienden, of tegen een uitverkoren elite van leiders, maar tegen al die mensen, die hij onmogelijk allemaal persoonlijk zal kennen. Dus hoe komt hij daarbij, wat weet hij eigenlijk van hen? Wie van zijn toehoorders hield zich misschien meer bezig met duistere zaakjes dan met licht? Wie van zijn toehoorders trok zich eigenlijk gewoonlijk niet zoveel aan van het lot van anderen? En dan had je er natuurlijk vast ook wel mensen tussen die al bijzonder overtuigd waren van zichzelf en hun eigen gelijk. Van die arrogante figuren. Moet je ze nodig ook nog licht der wereld noemen.

Het tegenovergestelde van zelfingenomen is vandaag wel Paulus, van wie we hoorden uit zijn brief aan de gemeente van Korinthe. Daar is een gemeenschap van Christenen die Paulus zelf gesticht heeft. In zijn brief kijkt Paulus terug op die tijd toen hij bij hen verbleef, en zegt daarover dat hij zich toen zwak voelde, bang en onzeker. In het boek Handelingen is te lezen wat daar nou hoogstwaarschijnlijk de reden voor was. Paulus kwam namelijk net uit Athene. Daar was hij in gesprek gegaan met de slimste filosofen. Hij had geprobeerd om met de allerbeste argumenten en redenties te komen om deze mensen maar te overtuigen dat ze in Jezus moeten gaan geloven. Maar het resultaat was teleurstellend, want er kwamen maar een paar mensen tot geloof, en er ontstond geen gemeente, zoals er wel op andere plekken was gebeurd. Tenslotte hadden ze daar in Athene tot overmaat van ramp nog gezellig tegen hem gezegd: 'Kom nog gerust eens terug hoor, we vonden het erg leuk, dan kun je er nog eens wat over vertellen'.

Dit alles kan heel goed de reden zijn dat Paulus zich zwak en onzeker voelde toen hij in Korinthe kwam, bang dat hij de mensen in die drukke handelsstad ook niet zou kunnen overtuigen. En ook daar ging het niet bepaald gemakkelijk. De mensen verzetten zich tegen zijn woorden en begonnen hem te beledigen. Paulus, die tot dan toe in de synagoge had geleerd, week uit naar het huis van een vriend om daar voortaan te spreken. Maar toen keerde onverwacht het tij. Ene Crispus, een leider in de synagoge, aanvaardde met al zijn huisgenoten het woord van de Heer, en ook veel andere mensen uit Korinthe lieten zich dopen. En in een nacht kreeg Paulus een visioen, waarin God zelf tegen hem zei: 'Wees niet bang, blijf spreken en zwijg niet! Ik sta je bij en niemand zal een vinger naar je uitsteken om je kwaad te doen, want veel mensen in de stad behoren mij toe!' Op deze ervaring horen we Paulus vandaag terugblikken in de 2^e lezing. Van hem en zijn meest geleerde argumenten moest het niet komen, zo wist hij dus inmiddels. Het geloof, schrijft hij aan de gemeente van Korinthe, steunt niet op menselijke prestaties, maar op de kracht van de Geest.

Vanuit dit verhaal over Paulus kunnen we weer terugkeren naar Jezus en de bergrede. Uit het vervolg van deze toespraak van Jezus blijkt heel duidelijk dat hij geen zweverig beeld had van de mensen om hem heen. Hij weet wat er in mensen om kan gaan aan twijfel, domheid, drift, plezier, onzekerheid, en spreekt tegen hen over dingen als ruzie, over wraak en vergeving, over het goede doen, ook ten opzichte van mensen die je niet kent en zelfs ten opzichte van je vijand. Hij spreekt over rechtvaardig handelen en ook over mensen die meer gericht zijn op een goed imago dan op goede daden. Jezus wist zich tegenover mensen die zich – zoals wie niet - ergens bevinden tussen eerlijk en oneerlijk, tussen goed en kwaad, tussen zelfoverschatting en zelfonderschatting.

En zo komen met de tweede en derde lezing van vandaag twee tegenovergestelden in beeld, die bij elkaar horen als de twee schalen van een balans: aan de ene kant onze goede daden en ijverige inzet en aan de andere kant het vertrouwen op God, het dingen ook overlaten aan God. Laat je licht stralen voor de mensen! egt Jezus, terwijl Paulus zegt dat het geloof niet mag steunen op menselijke wijsheid, maar op God, op de kracht van de Geest. Hangt alles nou af van onze inzet, of moet het van God komen? Zo kunnen we zwaar tillen aan onze verantwoordelijkheden, en hoge eisen stellen aan onszelf waarin we dan ook weer teleurgesteld kunnen raken als blijkt dat we niet aan de hoge idealen van onszelf kunnen voldoen of als onze inspanningen gewoon niet opleveren wat we hadden gehoopt. In dat geval lijken we dan een beetje op Paulus, zoals die probeerde alles uit de kast te halen in Athene, terwijl het helemaal niet de bekeringen opleverde waar hij op had gehoopt. Maar als we dus met Paulus op God dienen te vertrouwen, hoe zit het dan met het belang van onze eigen inzet, met ons licht, dat we moeten laten schijnen?

We zijn natuurlijk altijd sterk geneigd te denken in resultaten. In de bergrede spreekt Jezus echter niet over resultaten, maar over de gerichtheid van ons hart. En nog iets opvallends: Hij zegt ook niet: jullie zouden het licht der wereld kunnen zijn als je nou maar eens wat beter je best zou doen, maar: jullie zijn het licht der wereld. Het gevaar is niet dat we niet genoeg dat licht zouden zijn, maar dat we het licht in ons laten verduisteren, bijvoorbeeld doordat we te veel van onszelf verwachten of juist te weinig. Vertrouwen op Gods kracht is geen concurrentie voor onze eigen inzet en betekent niet dat we alles maar beter aan God kunnen overlaten. Vertrouwen op Hem kan ons wel bevrijden van te veel zorgen en te veel verantwoordelijkheidsgevoel. Als we daarvan bevrijd worden kan de kracht van de Geest in ons de ruimte krijgen die ze nodig heeft. Dan durven we open staan voor deze woorden: jullie zijn het licht der wereld, terwijl we onze fouten en beperkingen niet hoeven te verbergen en onze onzekerheid niet hoeven te overschreeuwen. Jullie zijn het Licht der wereld, het Licht dat van God is, en zo mag je weten dat Hij je reisgenoot is, als mens wandelend en handelend in het licht dat God zelf begint en ook voltooit. Amen